

Verzameltechniek van Land- en Zoetwatermollusken. II
(vervolg van Corr.Bl.29,p.184)
door F.Mahler.

Menigeen zal na het lezen van het voorafgaande de schrik om het hart slaan bij de gedachte aan al het zeefsel, dat hij tijdens een tocht vele uren met zich mee zal moeten torsen, vooral als hij op zijn weg elke geschikte vindplaats wil onderzoeken. Er is evenwel een probaat middel om hem van deze materiële en psychische last te bevrijden, en dat er op gericht is, het zeefsel tot een minimum aan gewicht en volumen te reduceren. Dit bestaat in het "wassen" (Duits: Schwemmen). Het wassen berust op het beginsel, dat alles, wat zwaarder is dan water, zinkt, terwijl lichtere bestanddelen aan de oppervlakte blijven drijven. Tot deze lichtere bestanddelen behoort ook het gros der landmolluskensoorten. De enige hulpmiddelen, die men hierbij nodig heeft, zijn een transportabel bakje (een kleine emmer of aluminium schaal) en een fijnmazige zeef (bijv. theezeef). Al het zeefsel wordt tijdens de excursie beetje bij beetje in een voor tweederden met water gevulde emmer of bak gegooid. Vervolgens roert men goed om, zodat de lichte en zware delen gescheiden worden; daarna schept men met het fijne zeefje alles wat drijft en zweeft op. Het zware, op de bodem liggende materiaal, grotendeels bestaande uit aarde, wordt weggegooid, terwijl de lichte bestanddelen, waaronder de slakken, in glazen buizen of kleine linnen zakjes meegenomen worden. Transporteert men het gewassen materiaal in zakjes, dan kan men dit voor een groot deel van het daarin nog aanwezige water ontdoen, door het aan een touwtje te binden en krachtig rond te slingeren. Kletsnatte zakjes worden in een stroopblik, dat men onder aan de rugzak hangt, meegedragen, of beter nog, in een grote botaniseertrommel. Op deze wijze is het mogelijk om gedurende de excursie op vele plaatsen intensief te verzamelen, grote hoeveelheden zeefsel te verwerken en zijn bagage tot een minimum te beperken.

Het spreekt vanzelf, dat zeefsels, die voornamelijk uit hooi-, stro- of houtdeeltjes bestaan, niet geschikt zijn om gewassen te worden. Hiervan is het gewicht evenwel reeds zo gering, dat zij de drager niet tot last zijn.

Niet altijd treft men de ideale toestand, dat op de plaats, waar men verzamelt, ook water aanwezig is. Dan zal men de zakken met zeefsel met zich mee moeten dragen naar de dichtstbijzijnde beek of bron, waar de selectie kan plaats vinden. Het is daarom goed een gedetailleerde kaart van het excursiegebied bij zich te hebben.

Bij het verzamelen van zoetwatermollusken gebruikt men andere hulpmiddelen. Het meest doeltreffend is het, wanneer men een apparaat gebruikt, dat de kwaliteiten van zowel schepnet als modderzeef in zich verenigt en dat bovendien zo licht van gewicht is, dat het gemakkelijk op excursies meegenomen kan worden. Het moet stevig genoeg zijn om hindernissen in het water weerstand te kunnen bieden. Voorts dient de vorm zodanig te zijn, dat het gemakkelijk in plantenmassa's en uitgeholde oevers kan binnendringen. Het door mij gebruikte en in de praktijk ten volle bevredigende apparaat ziet er als volgt uit: Een 15 mm brede ijzeren band is tot een gelijkzijdige driehoek met zijden van 18 cm omgebogen, zodanig dat de "hoeken" rond zijn. Aan de vrije einden van de ijzeren band is op de plaats van de derde hoek een mof met vleugelmoer ge-

soldeerd voor het bevestigen van een stok. De mof moet geen grotere diameter hebben dan 2 cm. daar men stellig geen dikkere stok gebruikt. De driehoekig gebogen, ijzeren band heeft rondom, op een onderlinge afstand van 1 cm, kleine geboorde gaatjes, waaraan het net is vastgenaaid. Het net heeft een profiel min of meer de vorm van een rechthoekige driehoek, waarvan de rechte hoek tegenover de mof ligt. De punt van het net mag niet spits zijn. De stof moet sterk en fijnmazig zijn.

De methode van verzamelen met een dergelijk apparaat is zeer eenvoudig: men schept bodemslik en spoelt dit, door heen en weer slepen van het net in het water, net zo lang, tot het fijne slik door de mazen is weggespoeld. Het in het net aanwezige restant wordt in een zakje gedaan en opgehangen om te drogen. Daarna kan het, op gelijke wijze als bij landmollusken, door "wassen" verder behandeld worden.

De bewerking van het geheel gedroogde zeefsel, zowel van land- als van zoetwatermollusken, is een werkzaamheid, die men het best thuis kan doen. Voor dit doel heeft men 4 kleinere zeven nodig met ongeveer de volgende maaswijdten: 6 mm, 3 mm en 2 mm, en verder nog een zeer fijnmazige zeef, die uitsluitend stof doorlaat. Door het zeefsel met behulp van deze zeven te sorteren, vergemakkelijkt met het uitzoeken aanzienlijk, en spaart men zijn ogen, daar men nu alleen voor het uitzoeken van de kleinste zeeffractie een loupe nodig heeft.